

Ime projekta: **EN-VIR-GO**

Trajnostni razvoj predstavlja koncept, ki združuje gospodarski napredek, varstvo okolja in socialno pravičnost. Kot vseživljenjski proces postaja osrednja tema sodobnega izobraževanja, skladno s strateškimi dokumenti, kot so Strategija razvoja Slovenije 2030, Zeleni dogovor EU in Agendo 2030 OZN. V slovenskih javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih (VIZ), zlasti v vrtcih in osnovnih šolah, se v zadnjem desetletju sistematično razvijajo kompetence trajnostnega razvoja. Te kompetence se navezujejo na ekološko zavest, solidarnost, zdrav življenjski slog, medsebojno spoštovanje, digitalno pismenost, odgovorno potrošnjo ter zmožnost systemskega in kritičnega razmišljanja. V zadnjem desetletju so bili v javnih VIZ uvedeni številni projekti in aktivnosti, ki razvijajo ključne kompetence za trajnost, vendar še vedno obstajajo vrzeli na področju sistematizacije, povezovanja in inovativnega preizkušanja novih didaktičnih pristopov.

V vzgojno-izobraževalnem procesu se primanjkljaji in izzivi krepitve kompetenc za trajnostni razvoj in vpeljave učnih vsebin v kurikulum med drugim kažejo na področju neenakomerne razvitosti pristopov po regijah in vrstah šol, pomanjkanja inovativnih, sistematičnih eksperimentov z novimi metodami dela ter z omejenim prenosom znanja med šolami in različnimi ravni izobraževanja.

V okviru projekta EN-VIR-GO bomo na podlagi štirih prioritetnih področij (energetika, obnovljivi viri energije, krožno gospodarstvo in krožne šole, zmanjševanje ogljičnega in eko odtisa) tako poskušali nasloviti ugotovljene potrebe oz. primanjkljaje na področju medpredmetnega projektno-raziskovalnega pouka s poudarkom na reševanju realnih okoljskih problemov, z uvedbo trajnostnih modulov znotraj rednega pouka (*npr. "Zelena podjetnost", "Krožno gospodarstvo v praksi"*), z razvojem digitalnih orodij za spremljanje napredka razvoja kompetenc za trajnostni razvoj (*npr. lastnega ogljičnega odtisa ali lokalne trajnostne rabe virov*), z vzpostavitvijo pilotnih okolij (*"zelena učilnica na prostem", učne skupnosti s participativnim odločanjem*) ter z usposabljanjem strokovnih delavcev z uporabo eksperimentalnih metod (*design thinking, future thinking, trajnostna simulacija*).

Za nujnost sistematičnega dela v VIZ-ih na področju trajnostnega razvoja so zagotovo ključne ugotovitve, kot so visoka motiviranost strokovnih delavcev in učencev, močna mreža obstoječih programov (Ekošola, Erasmus+) ter aktivno vključevanje zunanjih partnerjev (lokalne skupnosti, NVO, gospodarstvo). Skupne usmeritve v okviru projekta EN-VIR-GO bodo tako projektno učenje, vključevanje vsebin kompetenc trajnostnega razvoja v kurikulum, povezovanje z lokalno skupnostjo ter spremljanje in evalvacija opravljenega dela.

V projektu bomo nadgrajevali rezultate, izkušnje in smernice na področju trajnostnega razvoja učečih se (otrok, vzgojiteljev, učencev in učiteljev) ter v skladu z evropskim okvirom GreenComp in smernicami VITR, razvijali kompetence trajnostne pismenosti, kritičnega in systemskega mišljenja, okoljske odgovornosti in podjetnosti, ki zajemajo trajnostno pismenost, kritično mišljenje, okoljsko odgovornost, digitalne spretnosti ter socialne in podjetnostne kompetence. Medpredmetne projektne aktivnosti bodo prilagojene različnim starostnim skupinam - od vrtca do osnovne šole in bodo obsegale eksperimentalno raziskovalno delo, praktično učenje na prostem (*vsaj 30 % aktivnosti bo potekalo*

izven tradicionalne učilnice), dneve dejavnosti, sodelovanje z lokalnimi podjetji in skupnostjo, razvijanje trajnostnega podjetništva ter ozaveščanje širše družbe o pomenu osebnega prispevka k trajnostnemu razvoju.

Za uspešno transformacijo in paradigmatške spremembe na področju izobraževanja bomo pripravili inovativne učne scenarije, preko katerih bomo predstavili konkretne primere in pristope poučevanja s področja trajnostnega razvoja. Le te bomo preizkusili na 8 izbranih VIZ-ih, z njihovimi inovativnimi oddelki in izbranim oddelčnim učiteljskim zborom. V pomoč nam bodo zunanji izvajalci ter sistematična organiziranost dela, ki vključuje način povezovanja konzorcijskih partnerjev, način gradnje učeče se skupnosti, model izobraževanja učiteljev ter napredno raziskovalno delo na področju uvajanja vsebin trajnostnega razvoja v učni proces. Vključena bo tudi neodvisna evalvacija, s katero bomo sproti preverjali zastavljene rezultate in kazalnike. S takšnim pristopom bomo prišli do modelov celovitega pristopa razvoja kompetenc trajnostnega razvoja, podprtih z ustreznimi didaktičnimi priporočili.

Za uspeh projekta so poleg usposabljanja učiteljev in ravnateljev ključni učinkoviti šolski razvojni timi, fleksibilna organizacija, distribuirano vodenje in vzpostavitev celovitega podpornega okolja, vključno z infrastrukturo in strokovnimi ter učečimi se e-skupnostmi. Le tako bomo lahko prišli do ustrezne ravni poučevanja v inovativnih razredih in širše, kjer bo v središču pedagoškega procesa razvoj učenčevih kompetenc trajnostnega razvoja, v katerih bodo otroci v vrtcu in učenci prevzeli aktivno vlogo v vseh fazah učno-vzgojnega procesa od načrtovanja do vrstniškega vrednotenja. Z vzpostavitvijo učeče se skupnosti, ki bo vključevala podporo strokovnim delavcem v inovativnih oddelkih za implementacijo kompetenc za trajnostni razvoj, predvsem s prednostnih področij, bomo sledili primerom dobre prakse preteklih projektov, kot so npr. ATM STEM, NA-MA POTI, POGUM, itd. Takšen pristop bo spodbujal in zagotavljal pridobivanje znanj in kompetenc potrebnih za transformacijo poučevanja oziroma trajnostno prestrukturiranje poučevanja in učenja.

Cilj učenja za okoljsko trajnostnost je krepiti trajnostni način mišljenja od otroštva do odraslosti ob razumevanju, da smo ljudje del narave in od nje odvisni. Učeči se pridobijo znanje, spretnosti in odnose, ki jim pomagajo postati nosilci sprememb ter prispevati individualno in kolektivno k oblikovanju prihodnosti v okviru omejenih planetarnih zmogljivosti. Šole in vrtci so tako pomemben dejavnik trajnostne preobrazbe, saj oblikujejo vrednote in vedenjske vzorce prihodnjih generacij, vplivajo na lokalne skupnosti, imajo možnost sistematičnega spreminjanja praks (npr. zmanjševanje porabe virov) in delujejo kot primer dobre prakse in inovacij.

V okviru projekta EN-VIR-GO bomo, z vzpostavitvijo celostnega pristopa, dolgoročno prispevali k trajnostni naravnosti učencev, strokovnih delavcev in lokalnega okolja. Rezultati projekta pa bodo uporabni kot strokovna podlaga za nadaljnji razvoj kompetenc trajnostnega razvoja na ravni sistema vzgoje in izobraževanja. Te kompetence so nujne za prehod v bolj zeleno gospodarstvo in družbo ter se najbolje prenašajo preko dobro usposobljenih vzgojiteljev in učiteljev, ki lahko trajnost brezhibno vključijo v svojo pedagogiko ter navdihnejo otroke in učence, da postanejo skrbniki okolja v prihodnosti.

